

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mgr. Marián Lazor

**VIANOCE U KAMARÁTOV VO SVETE - súbor pracovných listov
pre prácu v záujmovom útvare Multikultúrna výchova v obrazoch**

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Marián Lazor

Kontakt na autora UZ: <Základná škola s materskou
školou Tuhrina, Tuhrina 4, 08207
Tuhrina, lazormajo@gmail.com>

Názov: < VIANOCE U KAMARÁTOV VO
SVETE - súbor pracovných listov
pre prácu v záujmovom útvare
Multikultúrna výchova v
obrazoch

Rok vytvorenia: <2014>

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr. Janka Hurayová

ISBN 978-80-565-0295-2

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

1 Vianoce sú pre všetkých!!!.....	4
2 Symboly Vianoc	11
3 Kto to je?	15
4 Vianočné pexeso	17
5 Vianočná výzdoba	18

1 Vianoce sú pre všetkých!!!

Vianoce sú ten najkrajší sviatok v roku nemyslíte?

Vianoce oslavujú všetci ľudia na celom svete, ale predsa ich neoslavujeme v ten istý deň, nie s tými istými zvyklosťami a tradíciami.

Teraz sa dozvieme, ako sa v iných krajinách oslavujú Vianoce, ale najprv si predstavíme Vianoce na Slovensku.

Slovenské Vianoce oslavujeme každý rok 24.12. (Štedrý večer) . Vianoce boli zavedené v 4.storočí. Štedrý deň, Vilija, Dohviezdny deň, Pôstny deň či Kračun sú pomenovania 24. decembra odvodené od charakteru obyčají, ktoré mali zabezpečiť zdar v budúcom roku, spokojný a blahodarný život. Štedrý deň bol začiatkom sviatkov zimného slnovratu. Podľa starých svetonázorových predstáv bol 24. december prvým dňom, počas ktorého sa uskutočňovali rôzne magické úkony. Ľudia nimi chceli ovplyvniť priebeh budúcich javov a činností. Napríklad sa verilo, že akú náladu má človek, alebo ako sa správa v tento deň, taký bude po celý rok. Ak deti boli neposlušné, budú sa tak správať aj v budúcom období. Keď napríklad gazdiná vhodila 12 jadierok z jabĺčka do vody, počet tých, ktoré zostali plávať na hladine určil, koľko bude suchých mesiacov v ďalšom roku.

Štedrý deň sa niesol v znamení príprav na štedrovečernú večeru. Celý deň sa držal pôst, až do východu prvých hviezd. Ešte pred štedrou večerou bolo treba urobiť obrady, ktoré mali rodinu ochrániť pred zlými duchmi a trápeniami, pole a záhradu pred pohromami a statok pred chorobami.

Zvláštna pozornosť sa venovala úprave štedrovečerného stola a tradičných vianočných jedál. Vyvrcholením Štedrého dňa bol Štedrý večer, na Slovensku považovaný za najväčší sviatok roka. Má veľa pomenovaní - Badňak, Dohviezdny večer, Kračun, Posiat hvizdny, Pôstny večer či Svätý večer. Podľa ľudových zvykov sa začínal väčšinou pri východe prvej hviezdy a jej zjavenie sa oznamovalo strelbou či zvonením zvonov. Až vtedy sa na stole zapalovala sviečka. Súčasťou slávnostnej večere, ktorá sa začínala modlitbou, boli okrem jedál určených na tento večer aj úkony na zabezpečenie zdravia, prosperity, veštenie stavu zdravia i priebehu života na nasledujúci rok. Gazdiná potom namočila do medu strúčik cesnaku a urobila ním mužovi i deťom krížik na čelo. Gazda rozkrojil najkrajšie jablko a všetkým dal z neho kúsok. Znamenalo to, že rodinu tvorí každý jej člen, tak ako kúsky tvoria jablčko. Samotnú večeru

otvoril gazda prípitkom, po ktorom sa jedli oplátky s medom a cesnakom, orechy, jabĺčka, hríbová, šošovicová alebo kapustová polievka s hubami a sušenými slivkami. Na vyzdobenom stole bývali placky z chlebového cesta, osúchy, pupáčky, lekvárové cestenice, makové lokše, krupicová kaša (tiež nazývaná Ježiškova kašička), uvarený hrach, uvarená zmes sušeného ovocia tzv. vilia, peceň chleba, tvaroh, mak, pohár s medom i hrnček s mliekom. Takto prestretý stôl symbolizoval aj vďaku roľníka za dary zeme. Dnes sme večeru obohatili najmä zemiakovým šalátom a chutnou rybou pripravenou na mnoho spôsobov. Štedrá večera vyjadrovala kedysi aj vďaku roľníka za dary zeme. Za posvätnú chvíľu celých Vianoc považovali ľudia oddávna Štedrú večeru, ktorá bola v minulosti i dnes výlučne rodinnou záležitosťou.

Úloha č. 1: Pozorne si prečítaj text a odpovedaj na nasledujúce otázky

1, V ktorý deň oslavujeme Štedrý deň?

.....

2, V ktorom storočí boli zavedené Vianoce?

.....

3, Štedrý deň bol začiatkom sviatkov ktorého slnovratu?

.....

4, čo je to Badňak?

.....

Teraz sa zahráme

1, Ktoré slovo tu nepatrí?

polievka, kameň, sviečka, koláč, oblátky

Stromček, vianočná guľa, Mikuláš, korbáč

Jelene, Darček, Santa Claus, sane, soby

2, Z uvedených slov vytvor príbeh

Vianoce, stromček, Slovensko, USA, vianočná večera, darčeky, radosť, kozub, rodina, tichá noc

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Vo Veľkej Británii by ste napríklad márne hľadali darčeky pod stromčekom. Nadeľuje sa do veľkých ponožiek. K britským Vianociam neodmysliteľne patrí špeciálny vianočný program kráľovskej rodiny. Patrí zaručene k najsledovanejším programom v tejto krajine a peplemetre pri ňom doslova praskajú. Na vianočnej tabuli vo Veľkej Británii nesmie chýbať pečená morka a slivkový puding.

Len o kúsok vedľa – v **Írsku** – sa na Štedrý deň dávajú do okien zapálené sviečky. Írsko týmto zvykom víta svätú rodinu.

Vo **Francúzsku** zasa nosí deťom darčeky Pere Noel. Ten ich najčastejšie necháva v topánkach, ktoré sú starostlivo pripravené pred kozubom.

Vianoce v **Severnej Amerike** neprehliadnete. Vianočné stromčeky, adventné vence, veľa svetiel a vianočných dekorácií - to všetko neodmysliteľne patrí k Vianociam v USA a Kanade. Dobrým zvykom je týždeň pred Vianocami napísať Santa Clausovi a prezradiť mu svoje tajné prania. Jeden nikdy nevie, možno to tento rok nebude márne. Tak ako vidíme v amerických vianočných filmoch, obchody sú plné Santov, ktorí pozorne počúvajú každé detské želanie. Pošty sú preplnené pohľadnicami. Darčeky sa nerozbaľujú na Štedrý večer ale až 25. decembra ráno. Nečudujte sa, že práve v tento deň deti vstávajú veľmi skoro. Na tradičnom americkom štedrovečernom stole nechýba pečená morka, zemiaková kaša, čučoriedková omáčka. Ako dezert sa obvykle podáva slivkový puding, tekvicový koláč, alebo ovocné koláčiky. Najznámejším nápojom je vaječný punč.

Nebude prekvapením, že Vianoce **v Mexiku** sa vymykajú z bežného rámca nášho chápania. V Mexiku má zvláštny význam obdobie nazývané ako *posadas*, ktoré trvá 9 dní pred samotnými sviatkami. *Posadas* sa dá voľne preložiť ako prístrešie. Je symbolom putovania svätej rodiny po Betleheme. Až po skončení tejto púte, teda na Vianoce, môžu Mexičania slobodne oslavovať. Deti milujú vianočnú hru *pinata*. *Pinata* je papierový alebo hlinený panák, ktorý môže mať podobu zvierat'a, škriatka, či hviezdy a je naplnený cukríkmi a drobnými darčekom. Je zavesený zo stropu a úlohou dieťaťa je zasiahnúť ho a rozbiť so zviazanými očami. Ak sa to niektorému z detí podarí, všetky jeho poklady sa vysypú na zem a potom je len na účastníkoch hry, aby pre seba ukoristili čo najviac.

Vo Venezuele je dobrým zvykom po skončení polnočnej omše absolvovať druhú večeru. *Hallacas* je typickým pokrmom - pozostáva z placky z kukuričnej múky, hovädzieho, bravčového a kuracieho mäsa a samozrejme mnohých druhov korenín.

V Austrálii a Oceánii sa Vianoce oslavujú v lete. Preto nie je ničím nezvyčajným osláviť v tejto krajine Vianoce piknikom na pláži. Aj naším deťom by sa určite páčili 6 týždňové vianočné prázdniny. Napriek tomu, že po snehu nie je ani stopa, niektoré zvyky sú podobné ako v Európe. Aj v Austrálii koledujú, majú Santa Clausa, pečú morku a majú slivkový puding rovnako ako Angličania.

V Ázii žije pomerne málo kresťanov, a preto Vianoce nie sú v týchto krajinách tak rozšírené. V tých oblastiach, kde Vianoce oslavujú, prevzali obyvatelia väčšinu zvykov od svojich západných susedov. Napríklad v Japonsku sú kresťania síce minoritou, no Vianoce sa Japoncom tak zapáčili, že ich môžete vidieť doslova všade. Svetlá, vianočná výzdoba, darčeky, dokonca aj vianočné stromčeky a Santa Claus vo vybraných obchodoch...

Úloha č. 2: Pozorne si prečítaj text a odpovedaj na nasledujúce otázky

1, Do čoho sa dávajú darčeky vo Veľkej Británii?

.....

2, Čo je Hallacas?

.....

3, V ktorej krajine sa oslavujú Vianoce v lete?

.....

4, Akú vianočnú hru hrajú deti v Mexiku?

.....

5, Kto je Santa Claus?

.....

Teraz sa zahráme

Bude z teba spisovateľ?

Žiaci sa rozdelia do skupín a vymyslia príbeh o Vianociach, napr. Moje Vianoce. Najšikovnejší žiak zo skupiny príbeh povie ostatným.

Doplňovačka (pomôž si textom)

1, V-----E

2, S---AC---S

3, A-----ÉV---E

4, V-----ÝS-----K

5, D----K

6, Š----ÝD-Ň

7, V-----ÝP--Č

8, P----A

9, P----ÁM---A

Úloha č. 3: Napíš krátky príbeh ako tráviš ty vianočné sviatky

.....

.....

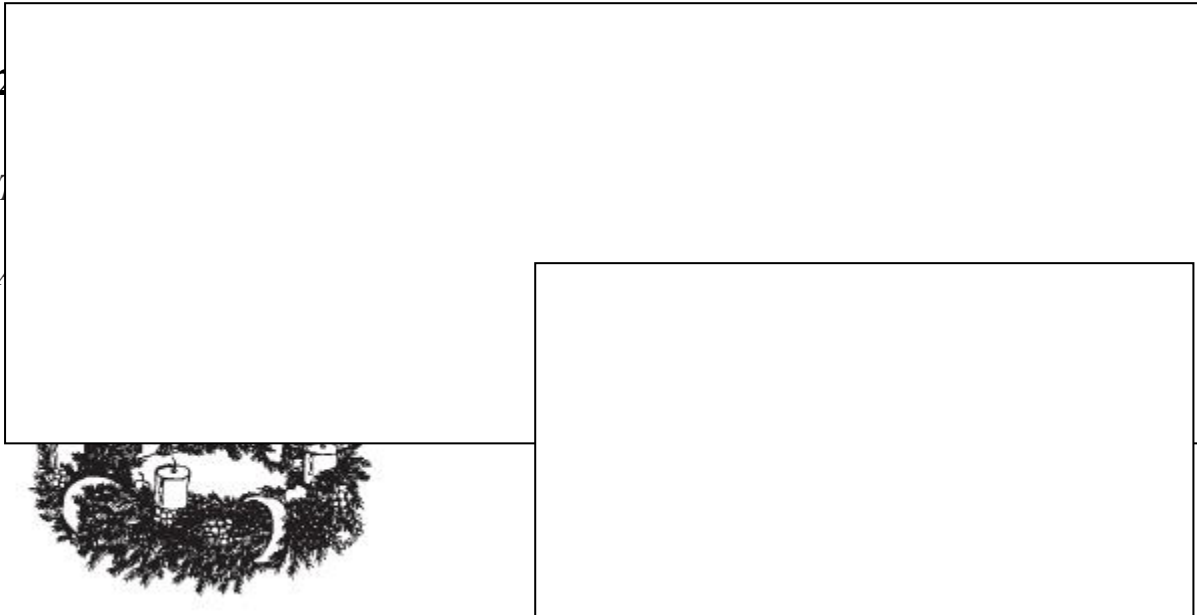
.....

.....

.....

.....

Úloha č. 4: Nakresli seba a svoju rodinu pri vianočnom stromčeku

Nakresli si adventný veniec

Adventný veniec patrí k najstarším symbolom Vianoc v kresťanských rodinách. Poslednú zo štyroch sviec na adventnom venci zažali v nedeľu milióny kresťanov, ktorí tak naplnili svoju intenzívnu duchovnú prípravu na vianočné sviatky. Adventný veniec patrí popri vyzdobenom stromčeku, betleheme, tradičných ozdobách a svetle sviečok k najstarším symbolom Vianoc. Prvý takýto veniec vyrezal z dreva v roku 1838 teológ Johann Henrich Wichter. Zavesil ho na dvere sirotinca, ktorého bol správcom a každý deň naň zavesil zapálenú sviečku. Pod vencom

stála pokladnička, do ktorej zbožný veriaci vhadzovali vianočné milodary pre opustené deti. Dnes sa už na adventných vencoch používajú len 4 sviečky, ktoré symbolizujú práve 4 adventné nedele.

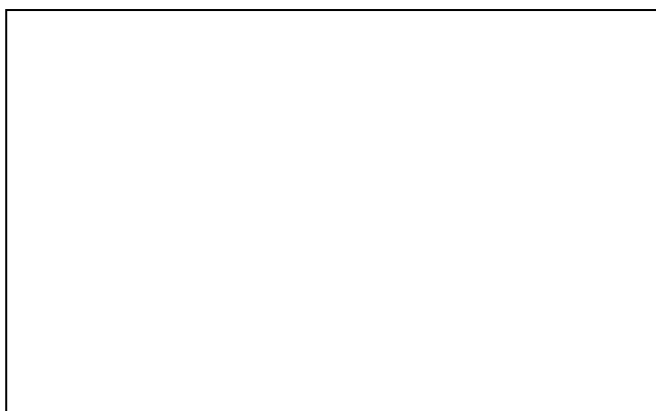
Imelo

Nakresli si imelo

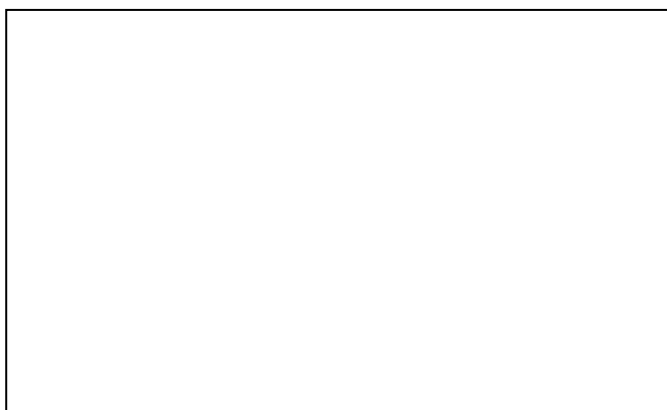
Imelo na štedrovečernom stole symbolizuje túžbu po šťastí pre celú rodinu. Na slávnostne prestretých štedrovečerných stoloch nebude chýbať v mnohých rodinách vetvička imela, ktorej sa od nepamäti pripisovala v ľudovom zvykosloví čarovná moc.

Vianočná guľa

Nakresli si vianočnú guľu

Vianočné pohľadnice

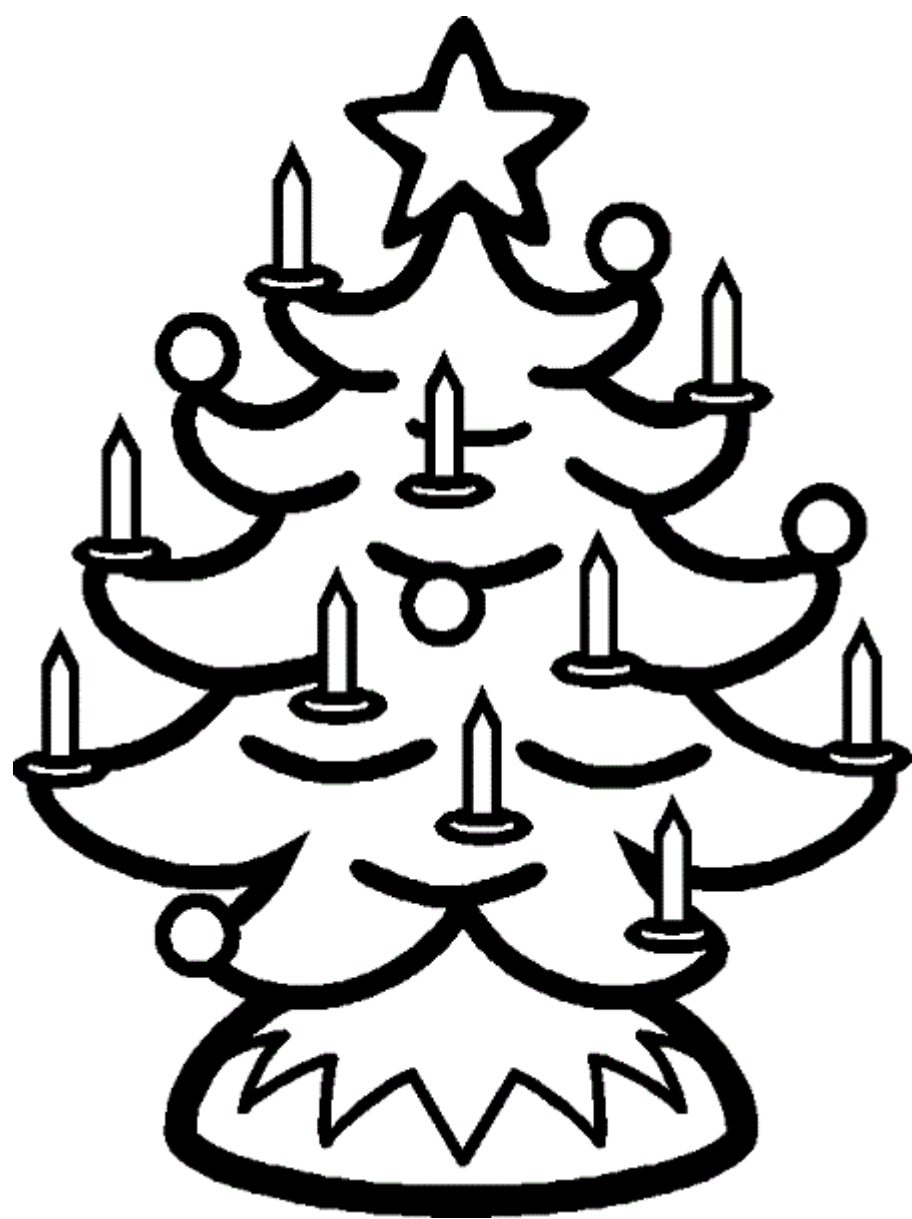

Nakresli si vianočnú pohľadnicu

Vianočný stromček

Úloha č. 5: Vymaľuj vianočný stromček a dokresli pod neho darčeky, ktoré si praješ

3 Kto to je?

S Vianocami sa spája ešte jeden sviatok, ktorý oslavujeme 06.12, a ten sviatok sa volá sviatok sv. M - - - - - A. Je to muž s dlhou B - - - - U , oblečený v červenom kostýme, s červenými čižmami. Pochádza z S - - - - - O P - - U. Deti ho veľmi majú radi. Večer si, vyčiasť Č - - - - - Y, a na druhý deň ráno v nich majú očakávané S - - - - - I.

Pomôž si (ašálukim, ykčimzič, uodarb, itsokdals, ulop ohenreves,

Pár rýmovačiek pre Mikuláša

1. Mikuláš, Mikuláš, priateľ náš starý,
každý rok nosievaš do okien dary.
Mikuláš, Mikuláš, ty veľký svätý,
každý rok myslievaš na dobré deti!

2. Mik, mik Mikuláš, prišiel s čertom na koláč,
sľubujem, sľubujem, že už hnevať nebudem...

3. Kde sa vzal, tu sa vzal, Mikuláš pod oknom stál,
v ruke veľkú paličku, na hlave mal čiapočku.
Z bielych fúzov, teplý šál,
tak na deti vykúkal.

4. Mikulášsku dobrý strýčku, modlím sa ti modlitbičku,
zlož tú svoju plnú nošu, daj nám darov, svojich trošku,
či konička medového, či koláčka makového,
veď ty strýčku Mikuláš, mnoho dobrých darov máš...

Úloha č. 6: Nájdi 10 rozdielov

4 Vianočné pexeso

Nasledujúce obrázky si vystrihni a zahraj sa

5 Vianočná výzdoba

Veniec * stromček * a * snehuliak * z vatových tampónov *

Potrebujeme : Odličovacie tampóny, Tavnú pištoľ - alebo keď to chcete robiť s detičkami tak dobrý lep, Z drôtu si urobíme kruh, aký veľký potrebujeme, Niečo na ozdobenie, podľa fantázií

∞ prehneme na polovicu a ako na fotke, dáme lepidlo len tam hore

∞ preložíme a máme trojuholník (základ ten istý - aj na snehuliaka aj na stromček)

∞ a takto ich urobíme dosť...

✂ takto si ich otvoríme, na dva prsty

✂ a lepíme takto k sebe

✂ a začneme to lepiť na drôt

✂ a lepíme...

✂ a lepíme

✂ akurát to vyšlo

☒ posypeme striebrenkou v prášku alebo v spreji(farba ľubovoľná)

☒ aby striebrenka vydržala dlhšie treba ju prelakovať lakom na vlasy :o)

☒ drží to a vonia :o)

☒ ozdobíme reťazou a prilepíme si napr. strieborné hviezdičky

☒ takto si urobíme aj snehuliačika, trojuholníky lepíme vedľa seba a vznikne nám guľa, nepotrebujeme polystyrén.

☒ menšiu guľu urobíme tak, že z každého trojuholníka odstrihneme a opäť prilepíme do guľi

✂ a tú najmenšiu si urobíme, že odstrihneme z trojuholníka viac ako z tej predtým

✂ snehuliaka ozdobíme

Návod na stromček: ✂ opäť základ ten istý otvorený trojuholník

✂ nalepíme na spodok kužeľa ako na fotke prehnutou časťou prilepené o kužeľ, vznikne nám taký zvonček

✂ vedľa seba, ale nie tesne a pokračujeme dookola

✂ druhý riadok lepíme do medzier tesne nad

∞ keď už máme všetko len nemáme špic, tak

∞ posledné dve si trochu zmenšíme

∞ takto zmenšené si ich prilepíme k sebe a potom na vrch stromčeka

∞ ozdobíme, ja opäť striebrenkou a lakom na vlasy, nech to má zamrznutý efekt

* stromček

* dokončený venček

Na záver sa naučíme pesničku, ktorá je typická pre Vianoce, a tou je

„Tichá noc“

Tichá noc, svätá noc! Všetko spí, všetko sní,
sám len svätý bdie dôverný pár,
stráži dieťaťko, nebeský dar.

Sladký Ježiško spí, sní – nebesky ticho spí, sní.

Tichá noc, svätá noc! Anjeli zleteli,
najprv pastierom podali zvesť,
ktorá svetom dnes dáva sa niest’:

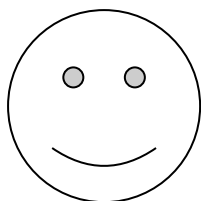
Kristus, Spasiteľ je tu – Tešiteľ sveta je tu!

Tichá noc, svätá noc! Nežná tvár, lásky žiar-
božsky rozsieva v jasličkách tam:

bije záchranná hodina nám –

v tvojom zrození, Boh, Syn – Ježiško, Láska, Boh, Syn

Zopakuj si :

Pozorne si pozri obrázky zo sveta a napíš ku ktorej krajine patrí daný obrázok:

.....

.....

.....

.....

Z nasledujúcich obrázkov si vyber také, ktoré sa ti páčia a napíš pohľadnicu niekomu zo svojich blízkych:

	<div data-bbox="1161 331 1283 519" style="border: 1px solid black; width: 76px; height: 84px; margin-left: auto; margin-right: auto;"></div> <div data-bbox="884 792 1295 1066" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"><hr/><hr/><hr/><hr/></div> <div data-bbox="884 1133 1136 1218" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"><table border="1"><tr><td style="width: 20px; height: 38px;"></td><td style="width: 20px; height: 38px;"></td><td style="width: 20px; height: 38px;"></td><td style="width: 20px; height: 38px;"></td><td style="width: 20px; height: 38px;"></td></tr></table></div>					

Zoznam bibliografických údajov

<http://referaty.aktuality.sk/vianoce-a-zvyky-vo-svete/referat-13879>

<http://www.blumental.sk/casopis-blumental/2008/12/>

<http://www.obchod-s-darkey.cz/prakticke/vanoce-v-pohode>

<http://www.sashe.sk/Daniela.D/detail/pohladnica-vianocna-11>

<http://sk.oriflame.com/products/product-detail.jhtml?prodCode=23883>

<http://zssjastrabie.edupage.org/text3/>

<http://www.umele-stromy.sk/vianocne-stromceky,199.htm>

<http://najmama.aktuality.sk/clanok/223813/blizi-sa-mikulas/>

http://www.zs.trencianskestankovce.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=151&Itemid=41

https://www.google.sk/search?q=pexeso+vianocne&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ei=oAtMU4KqBqmy7AbfuYHYCA&ved=0CAYQ_AUoAQ&biw=1366&bih=667#q=viano%C4%8Dn%C3%A9+obr%C3%A1zky&tbn=isch&imgdii=_

<http://www.mimibazar.sk/navod.php?id=1905>